Келісілді: ____________ Б.Сейлханов
Аудандық білім бөлімінің басшысы
«____»________ 2022жыл

Бекітемін: ____________ Б.Калмурзина
Мектеп директоры
«26» тамыз 2022жыл

2022-2023 оқу жылының тоғызқұмалақ үйірмесінің жоспары

Орындаған: Қожалепесов Сәндібек Каниевич

Еңбекту ЖОББМ
2022-2023 оқу жылы

«Тоғызқұмалақ» үйірмесінің
БАҒДАРЛАМАСЫ

ТҮСІНІК ХАТ

Тоғызқұмалақ сабағы арқылы осы бағдарламада оқушыларға үйретумен қатар, олардың ой-өрісін, сана сезімін дамытуға, ұстанымдыққа, төзімділікке, сабырлыққа, намысты шыңдауға көп еңбектенуге тәрбиелейді.

Бағдарлама балаларды оқытуды теориялық білім беріп қана қоймай практикалық тұрғыда да материалды толық меңгеруге мүмкіндік береді, сондықтан оқушылардың алған теориялық, практикалық білім-білік дағдыларын, жетістіктері мен кемістіктерін танып білуіне мүмкіндік береді. Ол әртүрлі формада өтуі мүмкін, яғни баяндама, әңгіме, жетекшімен ойнау, есептері, жарыстар, оқушылар баяндамасы, ойындар түрлерін тарлау т.б. Көптеген ойыншылардың ойын тәсілдерімен, жоспарларымен танысу арқылы жүреді.

Мақсаты:

Оқушылардың бос уақыттарын босқа өткізбей олардың шығармашылық ізденімпаздыққа, қиялын ояту арқылы ой еңбегіне тәрбиелеу.

Ол үшін:

Оқыту арқылы- Тоғызқұмалақ ойынының шығу тарихымен таныстыру. Тоғызқұмалақ ойынынан теориялық білім беріп қана қоймай оның ойын ережелерін үйрету, сөйтіп оларды әртүрлі жарыстарға қатынастырып қызығушылығын арттыру.

Тәрбиелеу арқылы- Тоғызқұмалақ ойынын оқып үйретіп қана қоймай, оны сүйе білуге және оның жеке бастың мінез-құлқының қалыптасуына ұстамды және ізденімпаз болуына, ойлау қабілетінің артуына әсер ететіндігіне көзін жеткізу; әртүрлі жағдайларда өзгенің қателіктерін және өзінің қатесін түсіне білуіне, одан дұрыс қорытынды жасауға үйрету; қарсыласты сыйлай білуге үйрету.

Дамыту- жеке тұлғаны ойлау қабілетін арттыру арқылы есте ұстау, барлық жағдайларға көңіл аудара білуге үйрену арқылы жекетұлғаны қалыптастыру; дүниеге ойлы қарап; әсемдік тұрмысты танып қана қоймай, өзінің ойлау қабілетін, танымдық ерекшеліктерін қалыптастыру; айналадағы дүниені танымдық қабілет арқылы дұрыс түсіне білу.

Бұл бағдарлама бір жылға арналған, жетісіне бір сағат, барлығы 34 сағатқа жоспарланған. Үйірмеге қатысқысы келетін барлық оқушылар қабылданады. Алғашқыда тоғызқұмалақ тақтасымен, отау, қазан аттарымен танысады, содан соң ойын ережелері және ойнау тәсілдерін үйреніп меңгеруіне қарай топтарға бөлінеді.

Ойынды толық меңгерген топтар көбінесе екінші жылы ойнайтындар болып келеді. Олар ойын жоспарын және тәсілін толық меңгергендер болып есептеледі.

Бағдарламаның міндеттері:

-дүниежүзілік, халықаралық озық педагогикалық тәжірбиелер жетістіктерін пайдалана отырып, тоғызқұмалақ ойынын жете меңгерген оны ардақтап, сүйе білетін және әлемдік дәрежеге көтеруге ұмтылатын жан-жақты дамыған жеке тұлғаны тәрбиелеу.

-жасөспірім жеткіншектерде салауатты өмір салтын қалыптастыра отырып, олардың шығармашылық ізденімпаздығын, қиялын ояту арқылы ой еңбегіне тәрбиелеу.

-әрбір үйірме мүшелерімен жеке- жеке жұмыс жүргізу арқылы оларды тез есептеуге жаттықтыру.

Барлығы: жылына 108сағат, аптасына 3 сағат

Мазмұндық бөлім

Тоғызқұмалақ тарихы: ойын тарихы, ережесі мен мақсаты. Ойын ерекшеліктері. Ерекшеліктер атауы. Ойынды жазып ойнау тәртібі.

Ойын тәсілдері: Екінші есептеу жолы. Үшінші есептеу жолы. Жүрістердің санын есептеу жолдары. Ойын негіздері. Есептеп отырып ойнау. Тактикалық тәсілдері. Комбинация құру. Байлау қою. Айырбасқа шығару. Тұздық алу тәсілдері. Комбинация жасау. Отауларға шабуыл жасау.

Атқаратын қызметтері: Отауларға құмалақты шабуылға ыңғайлы орналастыру арқылықұмалақтар ұту. Тұзақ құру. Уақытқа ойнау. Қанды қақпан бастамасы. Арт отауын жүріп қорғау жүйесі. Тоғызыншы отаудан жүріп қорғау жүйесі. Жазғандарын есептеу. Тұзақтардың атқаратын қызметтарі. Тактикалық тәсілдер. Уақытқа ойнау.

Күтілетін нәтижелер.

- Тоғызқұмалақ ойынынан түсінік алады.
- Тоғызқұмалақ ойынының әдіс-тәсілдерін жетік меңгереді.
- Оқушылардың салауатты өмір салтын сақтай жүруі.
- Бос уақытын текке өткізбей тоғызқұмалақ үйірмесіне қатысу.
- Мектепшілік өткен шараларға қатысып, жақсы нәтиже көрсету. Тоғызқұмалақ ойынынан жетістіктерге жету.

№	Мазмұны	Көрнекілігі	Қол-тын әдебиеттері	Пән аралық байланыс	Сағаты	Уақыты
1	Ойын тарихы, ережесі мен мақсаты	Республикалық баспасөз беттерінде жарық көрген мақалалар топтамасы, тоғызқұмалақ спортына арналған әдебиеттер және жарыс жөніндегі хбарландыру (афишалар)	Мектептегі дене шынықтыру 2012	Математика	3	
2	Ойын ерекшеліктері		Дене тәрбиесі Бағдарламасы 2000ж	Биология	4	
3	Ерекшеліктер атауы				3	
4	Ойынды жазып ойнау тәртібі	Жазу бланкалары қаламсап тақта бор және тоғызқұмалақ тақтасы				
5	Екінші есептеу жолы				4	
6	Үшінці есептеу жолы				3	
7	Жүрістердің санын есептеу жолдары			Физика	4	
8	Ойын негіздері		Дене тәрбиесі Бағдарламасы 2004ж		3	
9	Есептеп отырып ойнау	Жазу бланкалары қаламсап тақта бор және тоғызқұмалақ тақтасы			4	
10	Тактикалық тәсілдер				3	
11	Комбинация құру				3	
12	Байлау қою				3	
13	Айырбасқа шығару				4	
14	Тұздық алу тәсілдері				3	
15	Комбинация жасау				4	
16	Отауларға шабуыл жасау				3	
17	Отаулардағы құмалақтарды шабуылға ыңғайлы орналастыру арқылы құмалақтар ұту	Жазу бланкалары қаламсап тақта бор және тоғызқұмалақ тақтасы	Мектептегі дене шынықтыру 2012	Математика	3	
18	Тұзақ құру				3	
19	Уақытқа ойнау				3	
20	Тоғызқұмалақ ойыны				3	
21	Жарыс ұйымдастыру				3	
22	Қандықақпан				3	

	бастамасы				
23	Арт отауынан жүріп қорғау жүйесі				3
24	Тоғызыншы отаудан жүріп қорғау жүйесі				3
25	Ойын ортасы				1
26	Жазғандарын есептеу				1
27	Тұздықтардын атқаратын қызметтері				1
28	Этаптардың шешілуі	Жазу бланкалары қаламсап тақта бор және тоғызқұмалақ тақтасы			1
29	1-этюд диаграма				1
30	Ойын соны				1
31	Тактикалық тәсілдер				1
32	Уақытқа ойнау				1
33	Тоғызқұмалақ ойыны				1
34	Жарыс ұйымдастыру				1

Ақпараттық әдістемелік бөлім.

Курстардың ұйымдастыру формасы: лекция, практикалық жұмыс.

Қолданылатын технологиялар:

- Түсіндірме
- Бірлесе талдау
- Зерттеу
- Талдау
- Өзара тексеріс

Курсты оқытудың аяқтау формасы: білімді тиянақтау

Сабақ жүргізу әдістері: теориялық, практикалық, суреттік сипаттамалық, сұрақ-жауап, тірек-сызба.

Пайдаланылатын әдебиеттер:

Мұғалімдерге арналған әдебиеттер:

1. М. Шотай «Тоғызқұмалақ ойынындағы тәңірлік дүниетаным көріністері».
2. Землянская и Домино « Нарды кости М.Вече» 2001
3. С.Тілеубаев « Тоғызқұмалақ әліппесі» Алматы «Қанағат» 2000
4. Ә. Ақшораев « Тоғызқұмалақ даналығы» Тараз 2000
5. Ә. Ақшораев « 60 сабақтық тоғызқұмалақ ойынының оқулығы
6. М. Ноғайбаев « Ұлттық өнеріміз тоғызқұмалақ мектеп бағдарламасында» 2003

Оқушыларға арналған әдебиеттер:

1. Т.Сұлтанбеков « Шахмат, дойбы, тоғызқұмалақ оқулық кітабы»
2. Ә.Ақшораев «Тоғызқұмалақ» 2000
3. Б.Төтенав « Қазақтың ұлттық ойындары» Алматы, «Қайнар» 2005
4. Қ.Тәжиев « Киелі сандардың генезисі және эпикалық жырлар»
5. «Қазақстан спартшылар елі» энциклопедиялық анықтамалық журнал
6. «Спорт» газеті
7. «Мектептегі дене шынықтыру пәні» журналы